نەپاراستنی پاکوخاوێنی کەموکوڕییەکی سەرەکی شوێنە گەشتیارییەکانی کوردستانە

دایبی و تەپوتۆز ئاوێسەری بەداخستندا

ڕووداو- هەورامان

لەدوای پرۆسەی ئازادی عێراق و کۆتایی هاتنی دەسەڵاتی جوندوئیسلام لە ناوچەی هەورامان، 8-8-2008یەکەمجار هەمیشە کەگەشتیاران ئاوێنان بەخۆیان و هەگبە مزرو بەتامەکانیانەوە یگەنە سەیرانگەی ئاوێسەری هەورامان . باخەوانەکانی ئەو دەڤەرە، بەکەلەکەکردنی سەدان خەرەبەرد لەسەریەک، ڕێگاکەیان گرت و وەک ئاشتی بایە و هەموو باخەوانەکانیش تەکیدیان دەکردەوە، تەنیا قیرد ئاو و پێڕەی خزمەتگوزاری دەتوانێت خەرمانەبەردی سەر ڕێگەکە لابەرات . جەمیل حەبیب، لەزمانی گەلاڵگیزە خنکاوەکانەوە دووپاتی دەکاتەوە "خنکاین و حکومەت هەربەدەنگ نەهات".

کۆمەڵگەی ئێمە حەزی لەخاوێنی نییە

نرخشە تاسح

بەڕێوەبەری ناحیەی بیارە

ئەنجومەنی شارەدێی ئەوێڵەی هەورامان، دڵتەنگی باخەوانەکانی چەمی ئاوێسەر ئەوەدەزێنێ و قورستر دەخاتەروو کەلەداهێنانی دەرگای بەهەشتی گەشتیارانا دەردەکەوێت " سێبەری باخەکانمان، یوون بەدەردەسەری بۆخۆمان و چارەنووسی سەدو شەصت و چوار باخی پەلەگوێز و هەرمێ و ترێ و هەناری هەنجیر لەبەردەم مان و نەمانایە، کێ ئەتاری ئێمە تێدەگات؟ . ئەو ئەنجومەنە کەبۆخۆی یەک لەباخەوانە بشکاوەکانیشە وتیشی " چەند ساڵە داوا لەحکومەت و تیمارەی دەڤەرەکە دەکەین ئەو ڕێگە خۆڵە قیریکات تاچیتر لەپوتۆز کەلاکان ڕەزێنێت و گوێزەکان وشک نەکات، چەندین جاریش داوامان لەگەشتیارەکان کرد، ئەوەندە تاکە سەرچاوەی ئاوی خواردنەوەو ئاودێریمان پێنەکەن لەبیسی و پاشەڕۆ، ئەمە بێ فایدەبوو تانەچاربوین ئەو ڕێگەیە بگرین " .

ئاخرمەقولە دایبی پیسی مندآل لەناو ئاوی کانیەکەدا فڕە بدرێت ؟کانیەکە تەنها سەرچاوەی خواردنەوەو ئاودێریمانەوەیە، ئەوەی ئاوچەکانی هەرێمی کوردستان و ئاوەڕاستی عێراقیشەوە دەرچانە سەرانگای ئاوێسەرەوە خۆراگری ئەو ناوچەیە لەبەردەمەوەیشەکانی وویشکساڵیدا وای کردبوو کەئاوێسەری ئەحمەد ئاوا بتوانێ لەسەر پێی خۆیان بوەستنەوەو هەبەتی دوور لەتینی خۆرو لەتەنیشت هاژەی ئاو و جوریەی باڵندەکان ولەسایەی درەختە بەژن زراڤەکانەوە، لەئەوەی ناوچەکانی هەرێمی کوردستان و ئاوەڕاستی عێراقیشەوە دەرچانە سەرانگای ئاوێسەرەوە خۆراگری ئەو ناوچەیە لەبەردەمەوەیشەکانی وویشکساڵیدا وای کردبوو کەئاوێسەری ئەحمەد ئاوا بتوانێ لەسەر پێی خۆیان بوەستنەوەو هەبەتی خۆیان لەبەست نەدەن .

ئاشتی بایە وتیشی " ئێمە تەنها کێشەمان ڕێگاکە نییە تا حکومەت بێت قیری ڕەشی پیابکات، بەڵکو ئێمە وەک باخەوانەکان داوای دوو بیری ئاو و قیرتاو کردنی ڕێگا خۆڵەکەدیواری ڕاگرمان کردووە بۆ باخەکان تابیان پارێزێت، هەموو دەرگا پەیوەندیدارەکانمان لەوە ئاگادارکردنەوەتەوەتەسە جاری یەکەم نییە کەئەم کێشەیە ڕوویەڕوی حکومەت دەکەینەوە " . مامۆستا حەمین کەلەساڵانی ڕابردوودا و لەباخەکەی خۆیدا 5000 گوێزی چێنیوەتەوە ویەک تەن ترێ و 300کیلۆ هەرمێ بەرهەمی بووە، باوەڕناکات ئەمساڵ بتوانێت 2000گوێز بتەکێنێت " گەلای گوێزەکان کاتێک تۆز لەسەریان دەنیشێت، ماندەیەکی لێنج دروست دەکەن و پاشان زەرد دەبێن و وشک دەبێن، ئەو تۆزە کاریگەری خراپیشی لەسەر بەرهەمەکەی هەیە و جگەلەوەی کەکەمی دەکاتەوە، تامەکەشی دەگۆڕێت" .

ئەوەی باخەوانەکانی چەمی ئاوێسەر زیاتر بەوەدانخەران، کە تەنهایەک باخەوان سوتەنە لەو هاوینەدەوارەو سەوشەست ساڵەدایە لێنج دروست دەکەن و پاشان زەرد دەبێن و وشک دەبێن، ئەو تۆزە کاریگەری خراپیشی لەسەر بەرهەمەکەی هەیە و جگەلەوەی کەکەمی دەکاتەوە، تامەکەشی دەگۆڕێت" .

ئەوەی باخەوانەکانی چەمی ئاوێسەر زیاتر بەوەدانخەران، کە تەنهایەک باخەوان سوتەنە لەو هاوینەدەوارەو سەوشەست بۆگەرمایی بلیسەی تەسکەنەرەو هەرئەو ئەگەڵ یەکێکی تر کەمامەیی نیشتیفادە لەوەدەکەن خەڵک بێتە ئەوێ " . باخەوانێک کەپەیامەکەی لەوەبەگرنگتر دەزانێ داوای خۆی ئاشکرا بکات وتیشی " سەیرانگایەک کەمێک پارەی لێبەستبکەوێت و ئەوانی تریش باجەکەی بدەن، هەرئاوای لێنێت " و دوو باخەوانەکەی تر داخ و مەراقیان بۆ دەمێنێتەوە چونکە وەک ئەوان باسی لێوەدەکەن، ئەو باخەی کەگەشتیارانی تۆدا کۆدەبنەوە، باخی یەک باخەوانە " هەموو خێزانێک بیست هەزار دینارێ لێوەردەگرێت بۆئەوەی لەسێبەری درەختێکدا چەند سەعاتێک بمێنێتەوە، سەدان خێزانیش دێن و پارەی مانەوەیان لەو سێبەرانە هەمووی بۆگەرمایی بلیسەی تەسکەنەرەو هەرئەو ئەگەڵ یەکێکی تر کەمامەیی نیشتیفادە لەوەدەکەن خەڵک بێتە ئەوێ " .

زیارەتیک هاوڵاتی لە پردی ئاوێسەر دەبەرەوە (فۆتۆ: ڕووداو)

لەشارەدێی ڕازاوەی ئەوێڵەوە، کەدرەخت ئاسمانێکی ئبی لەسەرەڕایی بۆ دروست کراووە، بەڕێگەیەکی دووکیلومەتری خۆئاوایا ئێدەبەرێت ئاەدەگەیێتە سەرچاوەیەکی ئاوی سارد وکەلەلەتەزێن، لەوێ ئاسمانی سەوز چڕتر و ژینگ گەلایێکتر دەبێت . هەستکەیت، کەوەک ساڵانی ڕابردوو پەنای درەختەکان میوە نەی چەماونەتەوە . ئەوێ، ئاوێسەری ڕازاوەیە . جەمیل حەبیب دەڵێت " لەتویاخی هەموو باخەوانەکانا جۆرەستی ووشکەساڵی دیارە . پێنج ڕۆژ جارێک دەتوانین ئاوی باخەکانمان بدەین . ژیانی باخداری ئەرک فورمستر ڕەزا تاڵتر دەبێت، ئەبێت حکومەت چیتر لەوە بێدەنگ نەبێت " .

"خۆزاچم ڕایان لێبگرم،حەقی خۆیانە " . نوخشە تاسح بەڕێوەبەری ناحیەی بیارە دڵتەنگی خۆی دەبڕێ کەهەموو هەوڵ و تێکۆشانێکی بێسود بووە تا حکومەت بجوڵێنێت بۆ چارەسەری کێشەکانیان . ئەو بەڕێوەبەری ناحیەیە وتیشی " کێشەکە زیاتر لەوەدایە کەئەو جادە خۆڵەی بەناو باخەکاندا ڕۆشتووە، باخسی ڕۆبەیانی تێکداوەودەبوو باشتر دروست بکرایە،ئەک بەوشێوەیە کەبەڕۆەندی هەموان بکاتە قوربانسی بەڕۆەوشدی یەک باخەوان" . بەڕێوەبەری ناحیەی بیارە وێڕای هەموو پشگیریەیەکی داواکانی ئەوان، ئەوەشی باسکرد کەباداشتێکیان داوەتە ناحیەو ئەویش دەیگەیەنێتە پارێزگا کۆمەڵگای ئێمە کۆمەڵگایەکی پاک و تەمیز نییەو حەزی لەخاوێنی نییە" ئەنجومەنی شارەدێی ئەوێڵە ئۆزینەوەی ئەو هەموو پاشەڕۆیەیەیە ئەناو کانی ئاوی ئاوێسەردا ئیگەڕانیان کردووە وپێی وایە کەئەوەتەی کەئەگەر بەردەکانیان لەسەر ڕێگەکە هەڵچنیوە و ڕێگەکەیان گرتووە، خەڵک بەئاسودەیی و دڵنیایی ئاو دەخۆنەوە لەکانی " ئاخر دایبی پیسی منداڵەکانیشیان فڕەدەدایە ناو ئاوەکە، ئوخوا سەیران ئاوا دەکرێت ؟" . ئەو وتیشی " ئەگەر حکومەت لێی بیرمبێتەوە، دەتوانێت ئاوێسەر ڕۆ لەوە خۆشترو دڵگیرتر بکات و گرفتی ئاویشی تەیتڵن و کێشەی ووشکەساڵیشی تیا چارەسەر بکات " .